

ФІСКАЛЬНА ЗНАЧИМІСТЬ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В УКРАЇНІ

Динамізм розвитку соціально-економічних процесів в Україні залежить від фіскальної політики, в т.ч. від практичних аспектів справляння непрямих податків. Непряме оподаткування в Україні стабільно залишається бюджетоутворюючим базисом, що в кінцевому перерозподільному етапі здатне посилити соціальні ефекти та покращити рівень життя громадян. Вагоме значення в структурі непрямих податків посідає акцизний як один із бюджетоутворюючих податкових платежів. Поряд з цим, акцизний податок містить певний прихований потенціал і внаслідок зваженого підходу до його використання виступає суттєвим ресурсом для наповнення дохідної частини бюджету країни, характеризується рівномірністю надходжень і швидкою мобілізацією до державної скарбниці, крім того, він відносно легко запроваджується, справляється та контролюється.

Досягнення консенсусу між виконанням акцизним податком фіскальної функції та його впливом на рівень споживання шкідливих для здоров'я людини й навколишнього середовища товарів є актуальним для більшості країн світу. Доцільним є використання обґрунтованих наукових підходів до регулювання споживання окремих груп підакцизних товарів з метою визначення оптимальних пропорцій оподаткування алкогольних напоїв і тютюнових виробів. Якість реалізації активної акцизної політики відчутно залежить від використання у практиці податкового адміністрування провідного зарубіжного досвіду здійснення моніторингу за виробництвом та обігом підакцизних товарів, а також можливості електронного декларування і контролю таких операцій [1, с. 62].

На нинішньому етапі реалізації бюджетно-податкової політики непрямі податки залишаються вагомою складовою податкових надходжень держави. На підтвердження цьому слід констатувати про позитивну тенденцію наповнення Державного бюджету за рахунок непрямих податків. Зокрема, сума мобілізованих непрямих податків у 2015 році становила 357,6 млрд. грн. (рис. 1) [2].

Як уже згадувалося вище, серед непрямих податків вагомим джерелом наповнення Державного бюджету України є акцизний податок. Цей податок зберіг динаміку поступового зростання у період кризи та посткризовий період. Сталі показники сформувалися за рахунок підвищення ставок на підакцизні товари. Зокрема, ставки було підвищено на нафтопродукти, тютюнові та лікєро-горілчані вироби.

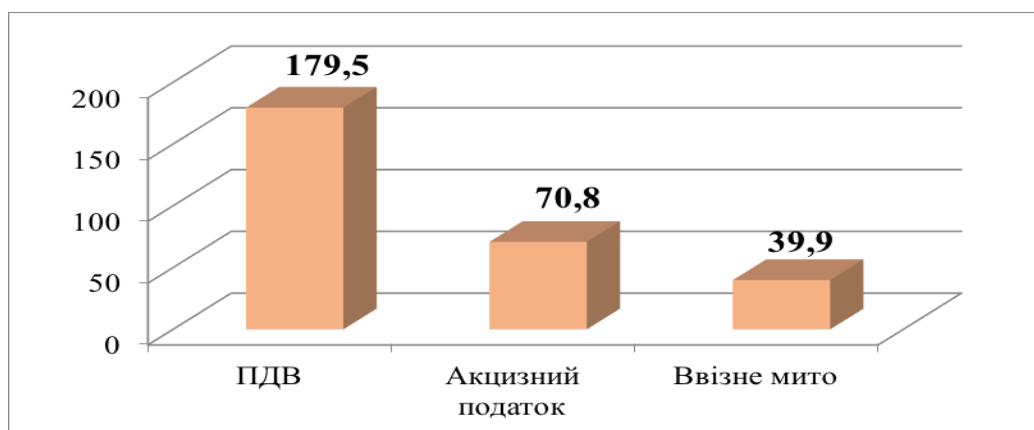

Рис. 1. Структура непрямих податкових надходжень до Зведеного бюджету України у 2015 році, млрд. грн.

Поряд з цим, у звітному 2015 році за рахунок вжитих органами ДФС заходів забезпечено надходження до загального фонду державного бюджету:

- акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) у сумі 38,8 млрд. грн., що на 8,5 млрд. грн. більше, ніж у 2014 році;
- акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів – 7,7 млрд. грн.;
- акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) – 1,6 млрд. грн.

На надходження акцизного податку вплинули такі фактори, зокрема, як збільшення обсягів виробництва виноробної продукції, у т.ч. вин виноградних – на 6,9 %, шампанського та вин ігристих – на 27 % та скорочення у січні-листопаді 2015 року порівняно з минулим роком обсягів виробництва лікєро-горілчаної продукції – на 13,5 %, коньяків – на 6,9 % [3].

Таким чином, непряме оподаткування відіграє важливу роль у вітчизняній економіці. Непрямі податки є не лише головним джерелом наповнення державного бюджету України, але й ефективним інструментом впливу на суспільне виробництво. Однак на сьогоднішній день система непрямого оподаткування в Україні є недосконалою та потребує подальшого реформування з урахуванням досвіду країн ЄС. Зокрема, у сфері акцизного оподаткування основними напрямками вдосконалення є: підвищення рівня адаптації законодавства до вимог ЄС; розширення переліку підакцизних товарів, об'єктів та бази оподаткування; посилення екологічної спрямованості акцизного оподаткування; підвищення дії фіскальної і регулятивної функцій акцизу.

Література:

1. Чугунов І.Я. Непряме оподаткування в системі регулювання економіки / І.Я. Чугунов, О.М. Жукевич // Економічний часопис – XXI. – 2014. – № 1-2 (1). – С. 61-64.
2. Інформація щодо податкових надходжень до бюджету у 2011-2015 рр. за матеріалами «CASE Україна» / Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://costua.com/budget/revenue/>.
3. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України за 2015 рік від 19 січня 2016 року / Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/data/files/131201.pdf>.